

PISOWNIA *A*, *ON*, *OM*, *E*, *EN*, *EM*

Praktyczny kurs ortografii i fonetyki

A, Ę PISZEMY:

- w wyrazach rodzimych (lub za takie uważanych), np. często, więc, wąsy, ręka,
- **ą** pisze się w wyrazach rodzimych, gdy wymienia się na **ę**:
np. bł**ą**d – bł**ę**dy; m**ą**ż – m**ę**żny; r**ą**czka – r**ę**ka

PISOWNIA
ZGODNA Z
WYMOWĄ

- **ą, ę** piszemy **zgodnie z wymową** przed spółgłoskami: **f, w, s, z, ś, ź, sz, ż, ch**, np. **wąsy, gęś, wąż, ciężki, język, węż**
- **ę** pisze się **zgodnie z wymową**:
 - w 3. os. l. mn.: **powtarzają, tańczą, chcą, idą**
 - w narzędniku rzeczowników l. poj. rodz. ż. i zakończonych na **-a**: **literaturą, kobietą**
 - w bierniku i narzędniku przymiotników l. poj. rodz. ż.: **ciekawą, polską, zimną**
 - w bierniku i narzędniku zaimków l. poj. rodz. ż.: **moją, naszą, waszą**

PISOWNIA NIEZGODNA Z WYMOWĄ

- **q, ę** niezgodnie z wymową piszemy przed spółgłoskami:
 - **p, b** (słyszeć **om, em**): **zqb**, **gołqb**, **bęben**, **głęboki**
 - **t, d, c, dz, cz** (słyszeć **on, en**): **wątroba**, **kqt**, **bląd**, **sqdżę**
 - **ć, dź** (słyszeć **oń, eń**): **zamknąć**, **wziąć**, **będzie**, **pięć**
 - **k, g** (słyszeć **on, en** tylnojęzykowe): **mąka**, **pociąg**, **ręka**, **Węgry**
- **q** pisze się niezgodnie z wymową (słyszeć **o**):
 - w końcówkach czasowników na **-ąć**: **zamknąć**, **zdjąć**, **płynąć**, **wziąć**
 - w formach czasu przeszłego tych czasowników: **wziąłem**, **zapiąłeś**, **minął**, **połknął**
- **ę** pisze się (wymawia się **e**):
 - w 1. osobie l. poj. czasowników koniugacji **-ę, -esz** i **-ę -isz/-ysz**: **piszę**, **piję**, **palę**, **mówię**, **tłumaczę**, **słyszę**
 - w niektórych formach czasu przeszłego czasowników na **-ąć**: **wzięłam**, **płynęliśmy**,
 - w mianowniku i bierniku l. poj. niektórych rzeczowników rodz. n.: **zwierzę**, **imię**, **ramię**
 - w bierniku l. poj. rzeczowników rodz. ż. i m. na **-a**: **książkę**, **córkę**, **kolegę**

PISOWNIA *ON, OM, EN, EM*

- *on, om, en, em* pisze się w wyrazach obcego pochodzenia, np.
- *on*: *kon*duktor, *anons*, *kon*trola, *kon*trast;
- *om*: *pom*pa, *kom*plikować, *plom*ba;
- *en*: *recenz*ja, *talent*, *dent*ysta, *cen*zura;
- *em*: *tem*peratura, *tem*perament.

ROZUMIEM CZY ROZUMIĘ

UWAGA!

- **em** pisze się:
 - w 1. os. l. poj. czasowników typu *umieć, wiedzieć, rozumieć*: *umiem, wiem, rozumiem*
- **em** pisze się:
 - w celowniku l. mn. rzeczowników: *książkom, matkom, chłopcom, kotom, zeszytom, dzieciom*
- **en, on** pisze się:
 - przed przyrostkami (sufiksami) **-ka, -ko**: *okienko, słońko*

PISOWNIA
ZGODNA
Z
WYMOWĄ

- **om, em** zgodnie z wymową pisze się przed spółgłoskami:
- **p, b**: *bomba, pompa, stempel*;
- **t, d, c**: *kontynent, akcent, blondyn, koncert*

PISOWNIA
NIEZGODNA
Z WYMOWĄ

- *on, om, en, em* niezgodnie z wymową (słyszeć *ą, ę*)
pisze się przed:
- *f, w, s, z, sz, ch*: *komfort, konstytucja, benzyna, sens*

483

KONSTYTUCJA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2 kwietnia 1997 r.

W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny,
odzyskawszy w 1989 roku możliwość suwerennego i demokratycznego stanowienia o Jej losie,
my, Naród Polski — wszyscy obywatele Rzeczypospolitej,
zarówno wierzący w Boga
będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna,
jak i nie podzielający tej wiary,
a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł,
równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego —
Polski,

wdzięczni naszym przodkom za ich pracę, za walkę o niepodległość
okupioną ogromnymi ofiarami, za kulturę zakorzenioną w chrze-
ścijańskich wartościach Narodu i państwa, w wierze i w wartościach

UWAGA!

- tępy – *tempo*
- skąpy – *pompa*
- więc – *inteligencja*
- kąt – *konto*

ĆWICZENIA

<https://wordwall.net/resource/7153597/polski/pisownia-%c4%85-%c4%99-w-zako%c5%84czeniu>

<https://wordwall.net/resource/1793128/polski/pisownia-wyraz%c3%b3w-z-%c4%85-%c4%99-om-en>

<https://learningapps.org/1734718>

Test końcowy:

<https://docs.google.com/document/d/1FJ427rVu0lw5bUE5ZfrMKhz9pUrCJWaWKUHH2hyTR8w/edit>